

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Resumé

Medlov (Kataster Medlov u Uničova, Bez. Olomouc). „Za školou“. LBK. Siedlung. Einzelfund. Rettungsgrabung.

MOHELNO (okr. Třebíč)

Za Chobotem. JV kóty 360 m SZ obce. MMK Ia. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu provedeném dne 24. 9. 2006 v pravěku hustě osídlené oblasti meziřičí řek Oslavy a Jihlavy byla referenty nedaleko Mohelna objevena nová lokalita z období kultury s MMK. Lokalita leží asi 1 km severně od městečka, 500 m SZ od rybníka „Chobot“. Sídliště je lokalizováno na mírném jihovýchodním sprašovém svahu, který vybíhá z kóty 360 m. Vlastní lokalitu z jihu obtéká Skřípinský potok, k východu přechází do mírně zvlněné krajiny pokryté poli, nadmořská výška lokality se pohybuje přibližně v rozmezí 345–355 m n. m. Bohatě osídlené oblasti je v období kultury s MMK doloženo v mnoha okolních tratiích (srov. např. Košťurík a kol. 1986, 216; Kuča – Vokáč 2004; Kuča – Šlajsna – Žákovský 2001), a to především z II. stupně této kultury. Zajímavostí však je, že popisovanou lokalitu nezná žádná starší vlastivědná literatura, dokonce se v minulosti neprojevila ani náhodně nalezenými kusy broušené kamenné industrie.

Početný je získaný soubor keramického materiálu (obr. 13: 5, 7–12). Tvoří jej fragmenty hrncovitých tvarů, mís, mís na nožce, antropomorfní a zoomorfní (?) plastika a část hliněného závaží. Některé zaoblené okraje a střepy z plecí nádob nesou na svém povrchu nevýrazné stopy červené a žluté bichromie (obr. 13: 9, 11). Chronologicky velmi citlivý je drobný střep ze spodní části nádoby, který je zdoben svazky jednoduchých jemně rytých linií tvořící klikatku (obr. 13: 7). Z výčnělků jsou zastoupeny svisle protáhlý (obr. 13: 10), kus rohatého ucha, drobný nevýrazný a dva svisle protáhlé s horizontálním otvorem (obr. 13: 11). Antro-

pomorfní plastika je tvořena fragmentem paže z venuše (obr. 13: 8), dále chodidlem s naznačenými prsty zřejmě ze spodní části podstavy nádoby (obr. 13: 12). Zoomorfní (?) plastika je snad aplikací hlavy (?) s naznačenými slechy (?) či rohy (?), k níž zatím neznáme přesnou analogii (obr. 13: 5). Posledně jmenovaný fragment plastiky zřejmě sloužil jako držadlo pokličky.

Štípaná kamenná industrie čítá 70 kusů (obr. 13: 1–4, 6) včetně jednoho úštěpu zřejmě mladopaleolitického stáří (viz kap. Paleolit). V rámci jednorázového sběru se jedná o vcelku reprezentativní kolekci. V surovinovém spektru naprosto převažuje rohovec typu Krumlovský les, a to pouze varieta II (varieta I není zastoupena vůbec!). Kolekci doplňují tři drobné artefakty z obsidiánu a pět přepálených kusů. Jediný nalezený křišťál nelze do kolekce štípané kamenné industrie s jistotou zařadit, neboť jeho přirozené výskyty jsou v blízkém okolí lokality.

Z nástrojů (9 ks) lze vyčlenit tři přelomená čepelová škrabadla (obr. 13: 2, 3, 6), vrták, dvě čepele s příčnou retuší, jeden pravděpodobně krátký trapéz (obr. 13: 1) a dvě čepele s místní laterální retuší (jedna z nich s leskem; obr. 13: 4). V kolekci bylo dále zjištěno 6 čepelových a úštěpových jader, z nichž jedno bylo sekundárně využito jako otloukač, dále 14 čepelí, 27 úštěpů a zbytek tvoří odpad.

Při povrchovém průzkumu se objevilo i několik kusů kamenné broušené industrie. Zajímavostí je třetina polotovaru sekerky s osekanými boky vyrobeného ze zelené břidlice typu Želešice. Artefakt má zelenošedou barvu a magnetickou susceptibilitu $17,7 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Otřelý zlomek sekermatlu z paralelně pruhovaného metabazitu se vyznačuje poměrně vysokým přirozeným magnetismem ($11,6 \times 10^{-3}$ SI jednotek). Jde s největší pravděpodobností o světle šedozeleňavě patinovaný jemnozrný amfibolit zatím neznámé provenience. Pro mladší neolit poměrně charakteristické trapézovité sekerky s oválným příčným průřezem jsou zastoupeny kusem s odlomenou břitovou partií. Materiál je silně zvětralý a má světle šedavou barvu. Pravděpodobně jde o přepálený metabazit typu Pojizeří původem ze severních Čech. Všechny artefakty mají surovinové i typologické analogie na okolních lokalitách staršího stupně kultury s MMK na jihozápadní Moravě.

Podle relativní chronologie lze získanou kolekci hmotné kultury z Mohelna předběžně považovat za homogenní a datovat ji do fáze Ia kultury s MMK.

Průzkum a jeho zpracování je podpořeno GDČR 404-05-H527.

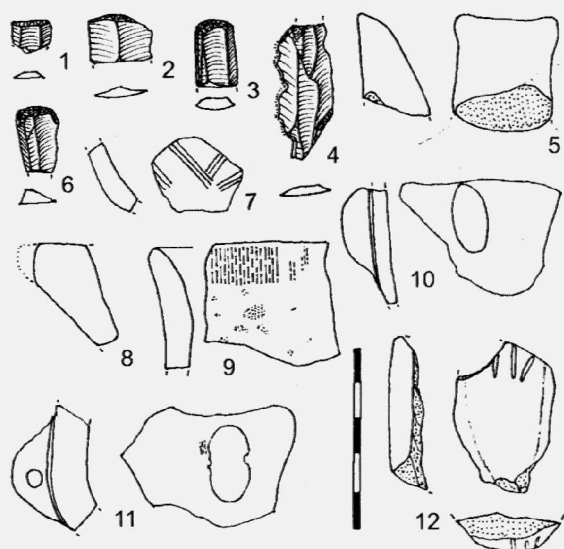
Martin Kuča, Milan Vokáč, Lubomír Prokeš

Literatura

- Košťurík, P. a kol. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno.
 Kuča, M., Šlajsna, J., Žákovský, P. 2001: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 42, 133.
 Kuča, M., Vokáč, M. 2004: Nové paleolitické a neolitické nálezy z Mohelna a Kladerub nad Oslavou (okr. Třebíč). *Západní Morava* 8, Třebíč, 180–183.

Resumé

Mohelno (Třebíč district). Neolithic. Lengyel. Settlement. Surface research.

Obr. 13. Mohelno (okr. Třebíč). Výběr materiálu. Mohelno (Třebíč district). Selected artifacts.